

Vpišite ustrezno besedo (*etičen* ali *etničen*):

Ta človek je brez vseh _____ vrednot.

Na Koprskem živi italijanska _____ manjšina.

8. Iz skupine besed *fizičen*, *fizikalen*, *telesen* izpišite

sopomenki:

blizuzvočnici:

V povedi vpišite ustrezno besedo *fizični* ali *fizikalni*:

_____ *kabinet so obnovili.*

_____ *napor ne škoduje.*

Katera beseda je protipomenka besede *psihični*?

a) *Fizični.*

b) *Fizikalni.*

9. V naslednjih povedih podčrtajte ustrezno besedo.

V sodobnem času ljudje iščejo izgubljeno duševnost / duhovnost.

Duševnost / duhovnost človeka se oblikuje v prvih letih življenja.

Vsi naši zavarovanci so opravičeni / upravičeni do denarnega nadomestila ob bolezni ali poškodbi.

V letošnjem šolskem letu imam že deset opravičenih / opravičenih ur.

Razširili smo časniško / častniško rubriko Šolstvo.

Brat je oblekel časniško / častniško uniformo.

Se vam je že kdaj zgodilo, da ste se sredi šolske ure zalotili, kako stremite / strmite v tablo, ne da bi vedeli, kaj piše na njej?

Večina dijakov strmi / strema za boljšimi ocenami.

To moremo / moramo narediti do jutri, drugače bo vse narobe.

Ne moremo / moramo priti do vseh podatkov.

Pomenska razmerja med besedami

1. Preberite naslednje besedilo.

24 ur
Slovenije

2
otroka sta prijokala na svet v Murski Soboti, deklica in deček, 3.890 in 3.009 gramov;

3
dojenčki so se rodili v Mariboru, dve punčki in fantek; najtežji je imel 3.580 gramov, najlažja pa 2.790 gramov;

6
novorojenčkov je privekalo na svet v Celju, trije deklīči in trije fantīči; najmočnejši je imel 3.700 gramov, najlažji pa 3.200 gramov.

Izpišite besede, ki poimenujejo dejanje 'priti iz rodil'.

Ali so to sopomenke?   DA   NE

Odgovor utemeljite.

Izpišite besede, ki poimenujejo 'osebo ženskega spola do pubertete'.

Ali imajo vse enako slogovno vrednost?

DA _____ NE

Katera beseda je slogovno zaznamovana? _____

Ali so besede *deček, fantek, fantič* sopomenke?   DA   NE

Katera od njih je slogovno nezaznamovana? _____

Iz SSKJ prepišite, kaj pomenijo besede *otrok, dojenček, novorojenček*.

Ali so to sopomenke?   DA   NE

Odgovor utemeljite.

Katera od teh besed je najustreznejša za poimenovanje pravkar rojenega otroka?

--

Besede iz besedila vpišite v preglednico. Če je beseda sopomenska, v okvirček napišite S.

Odstavek	Beseda za							
	dejanje		bitje		bitje m. sp.		bitje ž. sp.	
1.								
2.								
3.								

Zakaj je pisec besedila uporabil sopomenke?

2. Preberite naslednje besedilo.

Oče mi je rekel, naj odnesem smeti. Mama mi je rekla, naj grem v trgovino. Brat mi je rekel, naj pospravim posteljo. Babica mi je rekla, ali sem že našel njena očala. Po radiu so rekli, da bo to popoldne lepo vreme. Pa sem si rekel: "Najprej odnesem smeti, nato skočim v trgovino, pospravim posteljo in poiščem babičina očala. Potem vzamem kolo in se odpeljem na Šentjakob." In tako sem zdaj tu, na poti iz Horjula na Šentjakob.

V besedilu se ponavlja isti glagol. Zamenjajte ga s sopomenskimi.

Primerjajte popravljeno in prvotno besedilo. Katero je boljše? Zakaj?

3. Preberite naslednje besedilo.

Strokovnjaki so odkrili, da se vsi učimo enako. Redoljubni otroci razvrstijo učno snov v nepregledna besedila in grde sličice. To jim otežuje pregled. Majhna prednost teh otrok je njihova sposobnost za sistematično delo. Težava je v tem, da so včasih prav hitri. Družabni otroci se malo zanimajo za druge. Najteže se učijo z drugimi otroki. Vzrok za to je v čustveni inteligenci, ki je pri teh otrocih šibko izražena. Učenje v skupini je za take otroke težje in manj igrivo.

Podčrtane besede zamenjajte s protipomenkami.

Katero besedilo se vam zdi resničnejše — prvotno ali spremenjeno? Odgovor utemeljite.

4. Pridevnikom pripišite nasprotje.

<i>oster nož</i>	_____	<i>kriva črta</i>	_____
<i>oster ovinek</i>	_____	<i>kriva drža</i>	_____
<i>ostra kritika</i>	_____	<i>kriva vera</i>	_____
<i>odkrita posoda</i>	_____	<i>suha obleka</i>	_____
<i>odkrit zaklad</i>	_____	<i>suho meso</i>	_____
<i>odkrit človek</i>	_____	<i>suh človek</i>	_____

Kaj ste opazili?

5. Vstavite, kar manjka.

- Letanje je _____ po zraku.*
Kemija je _____, ki preučuje sestavine snovi.
Hipoteza je _____, ki ni dokazana, je le verjetna.
Urejevalnik besedil je _____, s katerim pišemo pisma in druge listine.
Gornik je _____, ki piha z gor, s hribov.

Kaj ste vstavljali?

6. Vpišite, kar manjka.

- _____ je varovalna plast na površini olesenelih stebel (debel in vej) lesnatih rastlin.
 _____ je čutilo za sprejemanje svetlobnih dražljajev.
 _____ je hiter in nehoten odziv na dražljaj.
 _____ je najmanjši sestavni delec kemijske prvine.
 _____ je trdna oblika vode.

Vpisali ste

- protipomenke.
- nadpomenke.
- sopomenke.
- enakozvočnice.
- podpomenke.

7. Skupine podpomenk povežite z ustrežno nadpomenko.

<i>jeza, veselje, sovraštvo</i>	_____	1 čut
<i>sluh, tip, vid</i>	_____	2 čutnost
<i>jezik, koža, nos</i>	_____	3 čustvo
		4 čud
		5 čutilo

8. Preberite naslednje besedilo.

Zapeljal čez robnik – trije hudo poškodovani

Trije hudo poškodovani in za 450.000 tolarjev gmotne škode je posledica vožnje 16-letnega R. K. iz Domžal.

Fant je v sredo približno ob 17.20 vozil osebni avtomobil R 4 po Celovški

cesti v Ljubljani. V neposredni bližini podvoza pri Tivoliju je nenadoma zapeljal s ceste čez robnik, tam pa se je vozilo obrnilo na bok in nato na streho ter trčilo v tovornjak kamniškega avto-

prevoznika. Voznik R. K., ki še nima vozniškega dovoljenja, in šopotnika, 18-letni A. S. in 15-letni M. Č., so se v nesreči hudo poškodovali.

J. Ž.

Izpišite besede, ki spadajo v isto besedno družino kot podčrtana beseda.

Besedam določite koren. (Obkrožite ga.)

Ali imajo vse te besede en sam koren?

DA NE

Utemeljite odgovor.

Ali je izhodiščni koren *-voz-* ali *-vož-*?

Ali ima koren v vseh besedah enako tvarno stran?

DA NE

Odgovor utemeljite.

9. Vstavite ustrezno besedo s korenem *-hod-*.

Udeležili smo se _____ na Porezen.

_____ v hišo je obnovljen.

Pod železniško progo je razsvetljen _____.

Anže je _____, ko je bil star 9 mesecev.

Cesto prečkajte na _____ za pešce.

Babica se je vrnila s _____ po parku.

Oče je _____ že vse Julijske Alpe.

_____ avtobusa iz Ljubljane bo ob 7.30, _____ v

Kranjsko Goro pa ob 9.30.

Čuvaj je končal nočni _____ po okolici tovarne.

Zgodaj zjutraj lahko opazujemo sončni _____.

Ana ima seneni _____.

Učilnica za fiziko je na koncu _____.

Zakaj si _____ deževnika?

S katero besedo ste imeli največ težav? Zakaj?

10. Prečrtajte besedo, ki ne spada v dano tematsko polje. Rešitve utemeljite.

- hlev, kokoš, krava, traktor, molža, zmaj, kozolec, grablje
- šal, smučī, sneg, radirka, palice, kapa, vlečnica
- knjižnica, hišnik, oko, učilnica, telovadnica, tabla, klop, ravnateljica
- pevec, zbor, dirigent, tiskalnik, orkester, harfa, oder

